

schiedschrijvers van de Rotterdamse joden, Italic, Slagter en Hausdorff, noemen deze synagogen slechts terloops, soms met een jaartal of adres. Als er in de snelle groeiperiode van Rotterdam door opening van de Nieuwe Waterweg in 1872 en de industrialisatie van lieverlede chewresjoelen ontstaan in verder afgelegen buurten, sticht de Joodse gemeente in 1891 een nieuwe synagoge met 510 zitplaatsen aan de Gedempte Botersloot 67. De synagoge Boompjes werd daarna niet meer dagelijks gebruikt²).

De geschiedenis van de chewresjoelen bleek moeilijk te reconstrueren. Met behulp van bewaard gebleven inwijdingsprogramma's, statuten, foto's, jaarverslagen van de Ned. Israëlietische gemeente, verslagen in de joodse weekbladpers en mededelingen van enige informanten, onder wie ambtenaren van het Rotterdams Gemeentearchief, konden de hier geboden gegevens worden opgespoord.

AGOEDA AGAT

Op 1 september 1882 verschijnt er een bericht in de Israëlietische Nieuwsbode dat de vereniging 'Eendracht', 'Agoeda Agat', het 25-jarig bestaan zal vieren. Deze chewre moet dus in de herfst van 1857 zijn opgericht en het is waarschijnlijk de oudst bekende chewre van Rotterdam. Er zijn echter moeilijkheden, want in hetzelfde bericht staat dat de algemene vergadering van 27 augustus moest worden uitgesteld wegens te geringe opkomst. Het in Rotterdam uitgegeven Weekblad voor Israëlietische Huisgezinnen meldt in het eerste jaar van verschijnen op 14 oktober 1870 dat er bruigoms der wet zijn aangewezen voor de chewre en dat het adres van de sjoel Korte Wagenstraat 25 is. Dit was een van de kleine zijstraten tussen de Westewagenstraat en de hieraan evenwijdig lopende Zandstraat, nu Rode Zand en Raam. De Korte Wagenstraat liep ter hoogte van de tegenwoordige Beurs. Voordien had men in de Halvemaanstraat, twee straten ten noorden van de Korte Wagenstraat, 'een onooglijk lokaal tot kerk geïmproviseerd'. In deze buurt woonden in 1849 al 286 joden. Bruidegom der wet was een erefunctie die gemeenteleden kregen toegewezen met het oog op de dienst in de synagoge tijdens Vreugde der Wet. De twee bruigoms der wet droegen de wetsrollen, waaruit moest worden voorgelezen. Soms maakten zij daarbij speciale omgangen rond de Biema (het platform waar de lezingen plaatsvonden).

In november 1879 zegt de eigenaar van het bidlokaal de huur op. In januari 1880 heeft men een lokaal aan de Delftsche Vaart